

Nový školský strašák: **ministrovny ideální třídy**

Když si mladá rodina hledá bydlení, zajímá se mimo jiné (a především) o to, zda je v místě škola. V současnosti je u nás relativně dost obcí, kde skutečně školu najde, nejen málotřídky, ale i plně organizované školy. To se pravděpodobně změní. Ministerstvo školství totiž připravilo nový systém financování zejména základních a středních škol (tedy regionálního školství), který může udělat v síti škol výrazný průvan.

Způsob dotování těchto škol už skutečně změnu potřeboval. Zatím dostávaly školy finance normativně „na žáka“. Tedy čím více žáků, tím více peněz. Neplatilo to ale absolutně. Celý systém byl za léta každoročních úprav a oprav zatížen neskutečným množstvím diferencí, ale hlavně definitivní výši konkrétního normativu pro konkrétní skupiny škol ve svém regionu určovaly stále více krajské úřady. A tak normativní financování nebylo systémem, ale galimatýšem, v němž srovnatelné školy často nedostávaly srovnatelné peníze.

Ředitelé škol na nedostatky dosavadního systému financování opakovaně upozorňovali, sami i hledali a navrhovali změny. Vedle normativu na dítě chtěli třeba postavit ještě normativ „na třídu“, jenž by pomohl školám, které například nemají možnost naplňovat třídy na potřebný „ekonomický“ počet žáků. Byli ale v minulých letech odmítáni s tím, že systém adresných normativů a určité volnosti při rozhodování krajských úřadů je vyhovující. Teď ministerstvo školství říká, že už není.

Prý se nebude šetřit

Otázka je, proč přicházejí ministerští úředníci se změnou právě nyní. Možná se ukázalo, že se starý systém skutečně přežil, že nestačí peníze, které do něj stát dává, na aktuální financování. Tak je to alespoň zdůvodňováno. Důvodem prý není šetření, zaznělo na ministerském semináři pro zástupce připomínkových míst i na tiskové konferenci v polovině ledna u příležitosti ukončení připomínkového řízení. Pak je ale obtížné pochopit už první větu Koncepčního záměru reformy systému financování regionálního

školství, ve které se jasně říká, že cílem reformy je „zastavit rostoucí veřejný dluh a nastavit parametry rozpočtové politiky tak, abychom v roce 2016 dosáhli vyrovnaných veřejných rozpočtů“. To přece znamená škrtnání. Co jiného to může být, když se má v roce 2013 podle plánu ministerstva financí i výhledu ministerstva školství ušetřit ve školském rozpočtu 13 miliard a v roce následujícím dalších 10 miliard korun. Ačkoliv ministr školství **Josef Dobeš** také věmu škrtnání nevěří, stejně se tato čísla ve výhledu rozpočtu školství objevila.

Školy do červených čísel, starostové, plaťte!

Pokud se ministerstvu školství podaří splnit všechny záměry, které v koncepci formulovalo, nebude mu co vytknout. Připomeňme si je: zajistit zlepšení platových podmínek pedagogických pracovníků, zpřesnit finanční toky mezi rezortem a jednotlivými zřizovateli škol, změnou příslušných právních předpisů nezatěžovat školy nadměrnou byrokracií, změnou financování zajistit rovnost podpory při poskytování veřejné vzdělávací služby, v rámci normativního financování podpořit možnost existence škol v malých obcích. Nový systém by měl přinést jednodušší strukturu normativů, které by byly nastavovány centrálně, nikoliv krajsky, tím pádem by srovnatelné školy v různých místech republiky dostávaly srovnatelné množství peněz. Zní to hezky, ale část škol dostane trochu víc než nyní, mnoho z nich však méně, než dostává teď. Obavy vyvolává skutečnost, že podstatná většina škol by se v roce 2013, kdy má systém vstoupit v platnost, dostala vinou niž-

ších dotací do červených čísel. A to za situace, kdy pedagogové mají podle nových platových tabulek vyšší platy. A konkrétně venkovské plně organizované školy, kde mají problém naplňovat třídy na druhém stupni na ekonomických dvaadvacet až čtyřia dvacet žáků, budou muset zřizovatelé buď dofinancovat mnohdy velkými částkami, nebo je redukovat pouze na I. stupeň.

Zničující novinka

Ministerstvo školství přichází v rámci tohoto systému s novinkou – s ideální třídou, nebo tomu říká optimální naplněnost třídy. Říká – diskutujme o parametrech a dává tím najevo, že systém už měnit nehodlá. Jenže zástupci školských asociací, odboráři i starostové shodně kritizují, že ministerstvo školství nepředstavilo analýzu, na které změnu systému financování staví, že chce vše uspěchat a že právě nastavení parametrů může být pro řadu škol zničující.

„Jestli zůstanou počty optimální a minimální tak, jak jsou navrhované, bude to velmi tvrdě pro školy i pro zřizovatele,“ zhodnotil to jeden z nich. A ačkoliv ministerstvo školství právě tento problém bagatelizuje, nevyvrátilo obavu, že řada učitelů přijde o práci. Prý se tyto odchody většinou vyřeší přirozenou cestou – odchody do důchodu a neobsazování takto uvolněných míst. Jenže podobná slova zněla již před více než pěti lety a ředitelé tehdy říkali – už neodcházejí jen důchodci, musíme propouštět i mladší kolegy! Dopady této reformy pocítí i rodiče a žáci. Takzvanou výhodou bude, že se nebudou muset strachovat přeplněných tříd na středních školách, protože tato volba se řediteli většinou nevyplatí. A nevýhodou, že možná třídy zvláště II. stupně v obci mít nebudou, protože nepřijdou peníze – od státu, ani od zřizovatele.

Roman KR/